

XXIII OLIMPIADA WIEDZY EKONOMICZNEJ

Rok szkolny 2009/2010 Zawody III stopnia (centralne)

I. Pytanie opisowe o charakterze ogólnym. (0–25 pkt)

W świetle wybranych teorii cykli koniunkturalnych wskaż argumenty za i przeciw stabilizacji gospodarki przez państwo.

Przykładowy schemat odpowiedzi:

- I. Wybrane aspekty teoretyczne:
 - a) podejście klasyczne – czy samoregulujący mechanizm przywraca automatycznie równowagę w gospodarce zakłóconej przez szoki?
 - b) podejście wg keynesistów – czy niedoskonałości rynku i względna sztywność płac i cen są przyczyną nieosiągnięcia równowagi długookresowej?
 - c) teorie pieniężne – czy polityka pieniężna ma wpływ na przebieg realnych procesów gospodarczych?
 - d) polityczne teorie cyklu koniunkturalnego – w jakim stopniu wahania koniunktury są efektem decyzji politycznych?
- II. Stabilizacja wahań koniunkturalnych – spór na argumenty
 - a) przeciwdziałanie bezrobociu i dążenie do pełnego zatrudnienia jako przyczyna ingerencji państwa w gospodarkę
 - b) zmniejszanie fluktuacji dochodów i produkcji przez państwo jako przeciwdziałanie niedoskonałościom gospodarki rynkowej
 - c) wpływ działań państwa na przewidywaną przez podmioty rynkowe sytuację gospodarczą
 - d) ekonomiczne skutki deficytu budżetowego i długu publicznego – czy obciążać długiem przyszłe pokolenia?
 - e) opóźnienia transmisji impulsów polityki antycyklicznej na gospodarkę
 - f) prognozowanie przyszłej koniunktury a dobór instrumentów programów stabilizacyjnych
 - g) wpływ szoków zewnętrznych na koniunkturę – czy istnieje możliwości ich neutralizowania?
- III. Działalność państwa a cykle koniunkturalne.
 - a) wpływ polityki fiskalnej i pieniężnej na dynamikę realnego PKB w długim okresie
 - b) dobór właściwych instrumentów polityki antycyklicznej
 - system podatkowy
 - kształtowanie poziomu wydatków konsumpcyjnych
 - publiczne wydatki inwestycyjne
 - polityka innowacyjna i pobudzanie postępu technicznego
 - c) kontrowersje wokół efektu wypierania w gospodarce
- IV. Własna ocena i wnioski:
 - a) współzależność gospodarek w dobie globalizacji a koordynacja polityki gospodarczej w skali międzynarodowej
 - b) deficyt finansów publicznych: przyczyna czy wynik fluktuacji w gospodarce?
 - c) automatyczne *versus* uznaniowe reguły polityki gospodarczej
 - d) ocena realizowanych programów polityki antycyklicznej w Polsce na tle doświadczeń międzynarodowych

II. Zadanie analityczne. (0–15 pkt)

Sprzedaż jachtów podlega dużym wahaniom cyklicznym – w okresie dobrej koniunktury występuje duży popyt na dobra o luksusowym charakterze, natomiast spadek dochodów w czasie recesji powoduje, że zapotrzebowanie na nie gwałtownie spada. Właściciel firmy sprzedającej jachty musi podjąć decyzję w sprawie wielkości zamówienia przed nadchodzącym sezonem. Prognozy koniunktury publikowane w mediach wskazują, że istnieje 60-procentowe prawdopodobieństwo poprawy koniunktury w ciągu najbliższych 12 miesięcy, co pozwoli sprzedać w tym okresie o połowę więcej jachtów niż dotychczas. Jeśli gospodarka nadal będzie znajdować się w stagnacji (40-procentowe prawdopodobieństwo takiej sytuacji), wielkość sprzedaży nie zmieni się w stosunku do roku ubiegłego i wyniesie 100 szt.

Firma ma dwie możliwości: złożyć zamówienie na 100 szt. lub na 150 szt. jachtów. Jeśli właściciel zamówi 150 szt. jachtów, wówczas może osiągnąć 350 tys. € zysku (jeśli prognoza poprawy koniunktury sprawdzi się) lub może ponieść stratę w wysokości 150 tys. € (jeśli sytuacja w gospodarce nie zmieni się i firma zmuszona będzie obniżyć ceny, aby sprzedać nagromadzone zapasy jachtów po cenach niższych od kosztów zakupu). W wypadku zamówienia 100 szt. jachtów poziom zysku może przyjąć dwie wartości: 225 tys. € (poprawa koniunktury) lub 100 tys. € (dalsza stagnacja).

1. Na podstawie powyższych informacji wskaż, jaką wielkość zamówienia powinien złożyć właściciel firmy. Odpowiedź krótko uzasadnij.

Do właściciela firmy sprzedającej jachty swoją ofertę przesyła czołowa firma z branży reklamowej, w której gwarantuje, że skorzystanie z jej usług pozwoli uzyskać wyższe ceny sprzedaży jachtów niż dotychczas. Wpłyne to na poziom zysku firmy w następujący sposób: w sytuacji poprawy koniunktury firma wypracuje 450 tys. € zysku (jeśli zamówi i sprzeda 150 szt. jachtów) lub 250 tys. € (odpowiednio dla 100 szt.). Jeżeli natomiast stagnacja gospodarki będzie trwać nadal, wówczas wynik finansowy firmy dla wariantu zamówienia 150 szt. jachtów będzie ujemny i wyniesie 140 tys. €, a w wypadku zamówienia 100 szt. jachtów firma osiągnie zysk w wysokości 110 tys. €. Koszt wynajęcia firmy reklamowej to 15 tys. € (nie został uwzględniony w powyższych wynikach finansowych). Rozkład prawdopodobieństwa zmian koniunktury pozostaje bez zmian.

2. Czy w tej sytuacji właściciel firmy sprzedającej jachty powinien skorzystać z usług firmy reklamowej? Czy wpłynie to na zmianę liczby jachtów zamówionych przez właściciela firmy? Odpowiedź krótko uzasadnij.
3. Zakładając, że właściciel sklepu zaufał prognozom koniunktury publikowanym w mediach i zgodnie z nimi złożył zamówienie, a po czasie okazało się, że sytuacja w gospodarce była inna, niż pierwotnie przewidywano (innymi słowami: wielkości prawdopodobieństwa poprawy koniunktury lub stagnacji były inne niż określone na wstępie), czy można uznać, że właściciel podjął złą decyzję. Jak powinien się zachować?

Odpowiedzi do zadania:

Ad. 1. Właściciel firmy powinien złożyć zamówienie na 100 szt. jachtów, ponieważ wartość oczekiwana zysku w tym wariantcie wyniesie 175 tys. € ($60\% \times 225 \text{ tys. €} + 40\% \times 100 \text{ tys. €}$) i będzie wyższa niż w przypadku zamówienia 150 szt. jachtów ($60\% \times 350 \text{ tys. €} + 40\% \times (-150) \text{ tys. €} = 150 \text{ tys. €}$).

Ad. 2. Właściciel firmy powinien skorzystać z usług firmy reklamowej. W tym przypadku zasadne jest także zwiększenie liczby zamówionych jachtów do 150 szt., ponieważ wartość oczekiwana zysku dla tego wariantu wyniesie 214 tys. € ($60\% \times 450 \text{ tys. €} + 40\% \times (-140) \text{ tys. €}$) i przekroczy tę wartość wyliczoną dla zamówienia 100 szt. jachtów ($60\% \times 250 \text{ tys. €} + 40\% \times 110 \text{ tys. €} = 194 \text{ tys. €}$). Odliczając od powyższych wyników koszt wynajęcia firmy reklamowej (15 tys. €), właściciel firmy i tak osiągnie wyższy oczekiwany zysk niż w sytuacji, w której nie skorzystałby z usług firmy reklamowej. Innymi słowami: koszt usług firmy reklamowej jest mniejszy niż przyrost oczekiwanego zysku w wybranym wariantcie zamówienia.

Ad. 3. Zakładając, że prognozy koniunktury publikowane w mediach są wypadkową wielu prognoz niezależnych analityków gospodarczych, oraz że właściciel firmy nie dysponuje obiektywnie lepszym zasobem informacyjnym na temat perspektyw procesów gospodarczych w kraju, jego decyzja była prawidłowa. Podjął on najlepszą decyzję w danych warunkach w oparciu o informacje dostępne w momencie jej podejmowania. Zasób informacyjny *ex post* nie może być brany pod uwagę przy ocenie szansy wystąpienia określonego zdarzenia. Właściciel firmy działał w dobrej wierze i, niezależnie od faktycznego przebiegu cyklu koniunkturalnego, podjął optymalną decyzję dążąc do maksymalizacji wartości oczekiwanej zysku (nawet jeżeli później okazało się, że uzyskał on niezadawalający wynik finansowy). Właściciel firmy sprzedającej jachty musi mieć świadomość, że z prowadzeniem działalności gospodarczej nierozzerwalnie wiąże się ryzyko. Podejmowanie decyzji w oparciu o rozkład prawdopodobieństwa generalnie daje lepsze efekty niż decyzje podejmowane na podstawie intuicyjnych przewidywań (arbitralnych sądów).

III. Pytania testowe – w każdym pytaniu zaznacz [X] przy prawidłowych odpowiedziach. Za każdą pełną prawidłową odpowiedź na pytanie testowe otrzymujesz 2 pkt. Każda zmiana odpowiedzi w pytaniach testowych traktowana jest jako odpowiedź błędna. Odpowiedzi zaznaczone ołówkiem nie są punktowane. (0–60 pkt)

1. Na pewnym rynku doszło do jednoczesnego zwiększenia się popytu i spadku podaży. W efekcie mogło się zdarzyć, że:

- ilość sprzedanego produktu zwiększyła się, a cena wzrosła
- ilość sprzedanego produktu zmniejszyła się, a cena obniżyła się
- ilość sprzedanego produktu zwiększyła się, a cena obniżyła się
- ilość sprzedanego produktu zmniejszyła się, a cena wzrosła

2. Ustalenie przez rząd ceny maksymalnej dla producentów energii spowoduje:

- powstanie nadwyżki rynkowej
- zwiększenie wielkości popytu na energię
- zwiększenie wpływów producentów energii
- konieczność limitowania zakupów energii

3. Pewien racjonalnie postępujący konsument wysłał codziennie SMS-y premium (o podwyższonej opłacie) w loterii, w której każdego dnia można wygrać główną nagrodę w wysokości 10 tys. zł. Za pierwszego SMS-a w danym dniu konsument jest skłonny zapłacić 7,00 zł, za drugiego 5,00 zł, za trzeciego 3,50 zł, a za czwartego 1,50 zł. Spośród poniższych zdań wskaż te prawdziwe:

- przy cenie jednego SMS-a na poziomie 3,66 zł konsument osiągnie nadwyżkę w wysokości 12,00 zł
- konsument wyśle trzy SMS-y, jeśli cena będzie wynosić 2,44 zł
- jeżeli konsument za wysłanie dwóch SMS-ów musi zapłacić w sumie 11,00 zł, to wyśle dwa SMS-y i osiągnie nadwyżkę w wysokości 1,00 zł
- gdy cena jednego SMS-a wyniesie 1,00 zł, konsument wyśle cztery SMS-y, osiągając nadwyżkę w wysokości 17,00 zł

4. Przy poruszaniu się wzdłuż wypukłej izokwenty:

- wielkość produkcji całkowitej nie zmienia się
- krańcowa stopa technicznej substytucji maleje
- substytucja pomiędzy czynnikami produkcji staje się coraz trudniejsza
- zmianie ulega produktywność krańcowa rozpatrywanych czynników wytwórczych

5. Koszty utopione:

- to inaczej koszty alternatywne
- są nieistotne przy analizie różnych wariantów decyzyjnych
- są istotne przy analizie różnych wariantów decyzyjnych
- są poniesionym wydatkiem, którego nie można odzyskać

6. W ramach długookresowej równowagi wolnokonkurencyjnej gałęzi optimum ekonomiczne przedsiębiorstwa na tym rynku:

- znajduje się na lewo od optimum technicznego
- znajduje się na prawo od optimum technicznego
- pokrywa się z optimum technicznym
- oznacza osiągnięcie przez przedsiębiorstwo wyłącznie zysku normalnego

7. Jeżeli wzrośnięciu płacy realnej towarzyszy spadek liczby godzin przeznaczanych na wykonywanie pracy, to:

- efekt substytucyjny jest większy od dochodowego
- efekt dochodowy jest większy od substytucyjnego
- użyteczność krańcowa dóbr uzyskanych dzięki dodatkowej godzinie pracy okazała się większa od użyteczności krańcowej ostatniej godziny czasu wolnego
- użyteczność krańcowa dodatkowej godziny wypoczynku okazała się większa od użyteczności krańcowej dóbr uzyskanych dzięki ostatniej godzinie pracy

8. Rozmiary popytu firmy na pracę wyznacza graficznie punkt przecięcia się:

- krzywej krańcowego produktu pracy z krzywą krańcowego kosztu pracy
- krzywej wartości krańcowego produktu pracy z krzywą utargu krańcowego pochodzącego ze sprzedaży produktów wytworzonych za jej pomocą
- krzywej krańcowego produktu pracy z krzywą krańcowego przychodu z pracy
- krzywej krańcowego przychodu z pracy z krzywą obrazującą kształtowanie się stawki płacy przy różnych rozmiarach zatrudnienia

9. W modelu gospodarki bez udziału państwa oszczędności są równe:

- sumie inwestycji i eksportu netto
- różnicy inwestycji i eksportu netto
- sumie inwestycji i eksportu
- różnicy inwestycji i importu

10. W gospodarce funkcjonującej przy niepełnym wykorzystaniu zasobów czynników wytwórczych nastąpił wzrost planowanych wydatków inwestycyjnych o 2000. Krańcowa skłonność do oszczędzania w tej gospodarce wynosi 0,2. O ile ostatecznie zmieni się wielkość produkcji w gospodarce?

- 1 600
- 2 500
- 3 600
- 10 000

11. Aprecjacja złotego przyczyniłaby się do wzrostu deficytu handlu zagranicznego w Polsce, ponieważ:
- podrożałoby dobra importowane do Polski
 - wzrosłoby tempo inflacji
 - eksport dóbr z Polski stałby się mniej opłacalny
 - wzrósłby poziom rezerw walutowych
12. Na czym polega monetyzacja długu publicznego?
- konwersji wymagalnych wierzytelności sektora publicznego na dłużne, skarbowe papiery wartościowe
 - częściowej lub całkowitej odmowie spłaty długu publicznego
 - emisji obligacji skarbowych, które są następnie sprzedawane bankowi centralnemu
 - zmniejszeniu wielkości inwestycji sektora prywatnego spowodowanej zwiększonym finansowaniem wydatków publicznych deficytem budżetowym
13. Krzywa Beveridge'a obrazuje zależność pomiędzy:
- ilością wakatów a wielkością bezrobocia
 - stopą inflacji a stopą bezrobocia
 - wielkością luki PKB a stopą bezrobocia przymusowego
 - stopą oprocentowania kredytów inwestycyjnych a stopą bezrobocia
14. Slumpfłacja to równoczesne występowanie:
- inflacji przejściowej i strukturalnej
 - bezrobocia przejściowego i strukturalnego
 - recesji gospodarczej i inflacji
 - stagnacji gospodarczej, inflacji i wysokiego bezrobocia
15. Gospodarka znajduje się w równowadze zewnętrznej. Gdy światowa stopa procentowa wzrośnie powyżej poziomu krajowego, zakładając doskonałą mobilność kapitału, wówczas w gospodarce pojawi się:
- nadwyżka w bilansie płatniczym wywołana wyłącznie nadwyżką w rachunku kapitałowym
 - deficyt w bilansie płatniczym spowodowany nadwyżką w rachunku kapitałowym i deficytem handlowym
 - deficyt w bilansie płatniczym spowodowany wyłącznie deficytem w bilansie handlowym
 - deficyt w bilansie płatniczym spowodowany deficytem w rachunku kapitałowym
16. Do jakiej kwoty gwarantowane są depozyty złotowe zgromadzone przez spółkę akcyjną w krajowym banku w Polsce?
- 50 000 €
 - 100 000 €
 - 250 000 €
 - depozyty złotowe podlegają nieograniczonej ochronie, ponieważ Narodowy Bank Polski jest emitentem złotego jako prawnego środka płatniczego na terenie Polski

17. Indywidualne Konta Emerytalne:
- prowadzone są przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych
 - mogą być prowadzone w formie wyodrębnionego rachunku bankowego lub wyodrębnionego rachunku papierów wartościowych w biurze maklerskim
 - zgromadzonych na nich środków nie można wypłacić wcześniej niż po przejściu na emeryturę
 - każda osoba może gromadzić środki na kilku takich kontaktach w III filarze systemu emerytalnego
18. Wadą obecnego systemu emerytalnego w Polsce jest:
- nieterminowe księgowanie przez otwarte fundusze emerytalne składek na kontach ubezpieczonych
 - wysokie koszty akwizycji
 - konstrukcja średniej ważonej minimalnej stopy zwrotu, która prowadzi do stosowania przez zarządzających otwartymi funduszami emerytalnymi zbliżonej polityki inwestycyjnej
 - brak kontroli polityki inwestycyjnej otwartych funduszy emerytalnych
19. Zgodnie z procedurami ostrożnościowymi i sanacyjnymi zapisanymi w ustawie o finansach publicznych, przy jakim poziomie relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto w ustawie budżetowej na kolejny rok nie przewiduje się wzrostu wynagrodzeń pracowników państwowej sfery budżetowej?
- większym od 50% i nie większym od 55%
 - większym od 55% i mniejszym od 60%
 - równym lub większym niż 60%
 - realizowane procedury ostrożnościowe i sanacyjne nie mają wpływu na wzrost wynagrodzeń pracowników państwowej sfery budżetowej
20. Pożyczki społecznościovowe:
- są preferencyjnym rodzajem pożyczek udzielanych mniejszościom narodowym przez banki
 - zawierane są bezpośrednio pomiędzy posiadającym oszczędności a pożyczkobiorcą za pośrednictwem platform internetowych
 - nie podlegają ustawie antylichwiarskiej ograniczającej wysokość maksymalnego oprocentowania kredytów
 - mogą być zaciągane nawet przez osoby wpisane na listę nieterminowo spłacających swoje zobowiązania w Biurze Informacji Kredytowej
21. Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy:
- podejmowanie działań mających na celu rozwój konkurencyjności rynku funduszy emerytalnych
 - wydawanie zgody na powołanie prezesa zarządu banku w formie spółki akcyjnej
 - wykluczenie papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym
 - wydawanie zezwoleń na wykonywanie działalności reasekuracyjnej

22. Które z poniższych stwierdzeń są prawdziwe w odniesieniu do kontraktów *forward*?

- są notowane na rynku giełdowym
- ich rozliczenie może wymagać fizycznej dostawy przedmiotu kontraktu
- podlegają standaryzacji ze względu na wielkość kontraktu
- są rozliczane w określonym czasie w przyszłości po z góry ustalonej cenie

23. Przedsiębiorstwo otrzymało w grudniu fakturę z tytułu rocznego czynszu za wynajem powierzchni biurowych na następny rok i zapłaciło ją w całości. Na którym z poniższych kont zostanie zaksięgowana ta operacja?

- usługi obce
- koszty zarządu
- czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów
- bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów

24. Stopień dźwigni operacyjnej informuje o zmianie poziomu zysku operacyjnego pod wpływem zmiany:

- przychodów ze sprzedaży firmy
- wielkości wydatków na reprezentację i reklamę
- udziału kapitału obcego w źródłach finansowania działalności firmy
- liczby udziałów po podwyższeniu kapitału własnego przez dotychczasowych właścicieli

25. Analiza strukturalna sektora na podstawie pięciu sił M. Portera nie uwzględnia:

- groźby pojawienia się substytutów
- stopnia regulacji branży przez państwo
- siły przetargowej nabywców
- otoczenia makroekonomicznego, w którym funkcjonuje przedsiębiorstwo

26. Przykładem *product placement* jest:

- podział przez przedsiębiorstwo rynku na segmenty i zaoferowanie klientom w każdym z nich produktu „szytego na miarę”
- kampania reklamowa w hipermarkecie towarzysząca wprowadzaniu nowego, nieznanego dotąd produktu
- używanie przez bohaterów serialu telewizyjnego określonej marki płynu do naczyń
- zmiana, na podstawie badań rynkowych, w funkcjach technicznych produktu bezpośrednio przed jego wprowadzeniem na rynek

27. Czym jest franszyza?

- formą współpracy, najczęściej w postaci umowy licencyjnej, pomiędzy odrębnymi prawnie i finansowo przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w handlu lub usługach
- działalnością finansową polegającą na odkupywaniu od firm bezspornych i udokumentowanych wierzytelności z tytułu faktur, które inne podmioty mają wobec tych firm
- regułą w umowach handlowych oznaczającą, że sprzedający wydaje towar kupującemu w miejscu przeznaczenia, pokrywając koszty jego pakowania, załadunku oraz transportu do miejsca przeznaczenia
- rodzajem postanowienia w umowie ubezpieczenia, które ogranicza odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu należnego odszkodowania o określony procent

28. Kafeteryjny system wynagradzania:

- dopuszcza, że w ramach wynagrodzenia pracownik może wybrać określony pakiet świadczeń w formie niepieniężnej
- stosowany jest wyłącznie w przypadku pracowników, którzy pracują na stanowiskach handlowców lub agentów ubezpieczeniowych
- jest metodą podziału wynagrodzenia przypadającego na wspólnie pracujący zespół
- może być stosowany wyłącznie w odniesieniu do kadry menedżerskiej

29. Które z poniższych cech odnoszą się do klastrów (gron)?

- występują powiązania tylko pomiędzy przedsiębiorstwami, które nie są bezpośrednimi konkurentami
- nawiązywana jest współpraca przedsiębiorstw z izbami przemysłowymi i instytutami naukowo-badawczymi
- nieformalne powiązania pomiędzy organizacjami w ramach klastra pozwalają na utrzymanie przewagi konkurencyjnej regionów
- występują procesy kolektywnego uczenia się i dyfuzji innowacji

30. Zachowanie przywódcze, które łączy dużą troskę o ludzi, a niewielką o produkcję, to przykład zarządzania:

- zubożonego
- autorytarnego
- zespołowego
- klubowego